

A portrait of Alwin van Aggele, a middle-aged man with short, graying hair, wearing a dark blue blazer over a light blue patterned shirt. He is looking slightly upwards and to the right with a thoughtful expression. The background is a blurred outdoor setting.

ALWIN VAN AGGELEN, ZELFSTANDIG
RISICOMANAGEMENTCONSULTANT:

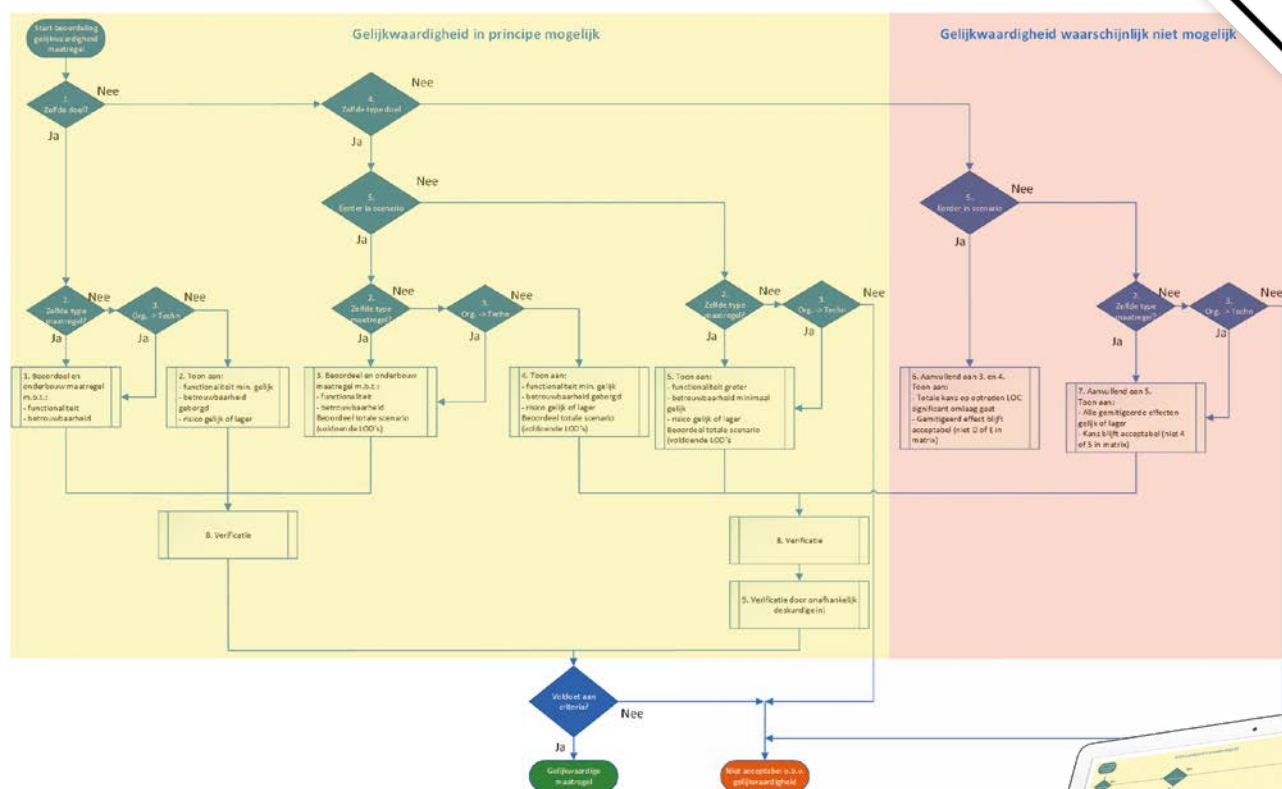
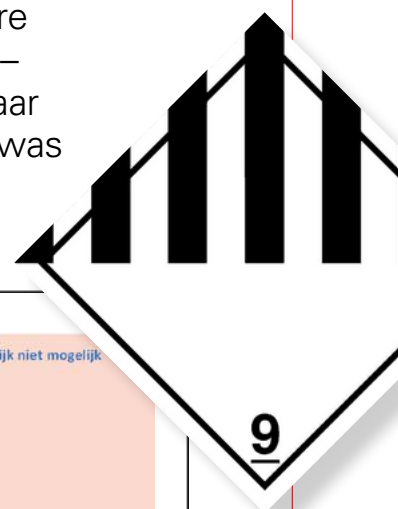
‘Soms hebben
bedrijven
legitieme
redenen om
alternatieve
maatregelen
te treffen’

Wat is
gelijkwaardig?

Routekaart voor ondernemers

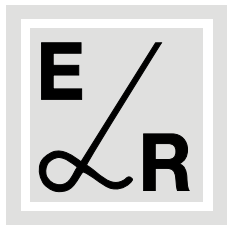
TEKST: DORINE VAN KESTEREN
FOTO: BISONDER PRODUCTIES

De Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen (PGS) kent het gelijkwaardigheidsbeginsel. Dat houdt in dat bedrijven voor andere maatregelen kunnen kiezen dan de richtlijnen voorschrijven – onder de voorwaarde dat het alternatief gelijkwaardig is. Maar wat gelijkwaardigheid nu precies is en hoe je dat aantoot, was tot nu toe niet duidelijk. Een nieuwe handreiking brengt daar verandering in.

De handleiding Gelijkwaardigheid wordt straks gepubliceerd op de NEN website onder het hoofdstuk handleidingen bij de andere PGS-richtlijnen publicatiereeksgevaarlijkestoffen.nl/handreikingen/

E & R B.V.

Proven Excellence.

NETZSCH *Alpha*® NEOS de nieuwe standaard!

Al meer dan 40 jaar uw vertrouwde partner in procesmachines voor de verf- en inkt industrie.

Samen met onze partners NETZSCH Feinmahltechnik GmbH en J. De Vree & Co N.V. bieden wij innovatie dispergeersystemen, parelmolens, mengmachines, afvulmachines & turnkey projecten voor de verf- & inkt industrie.

Optimaal dispergeren, malen, mengen en afvullen. Hogere productiviteit. Kortere omsteltijden. Besparen op energie, koelwaterverbruik en onderhoud.

Wij vertellen u er graag meer over!

DEVREE DEVREE

er-bv.com

NETZSCH
Proven Excellence.

Stel, een bedrijf laat zijn vorkheftrucks in het magazijn rijden op rails of inductielussen. Moet dit bedrijf zijn stellingen dan toch voorzien van fysieke aanrijbeveiliging, zoals PGS 15 voorschrijft? Een ander voorbeeld. PGS 31 bepaalt dat tanks beveiligd moeten zijn tegen overvullen, om te voorkomen dat gevaarlijke stoffen vrijkomen. Maar wat als een bedrijf de tanks op een weegschaal heeft staan, waarbij het vullen stopt zodra er een bepaald gewicht is bereikt?

In de praktijk komt het regelmatig voor dat bedrijven die gevaarlijke stoffen produceren, transporteren, opslaan of gebruiken, niet precies de maatregelen willen of kunnen invoeren die de PGS-richtlijnen voorschrijven. Deze richtlijnen zijn opgebouwd rond doelen, scenario's en maatregelen. Zij beschrijven de belangrijkste risico's van allerlei soorten bedrijfsactiviteiten voor de omgevings- en brandveiligheid en de veiligheid en gezondheid van werknemers – en wat bedrijven moeten doen om die risico's te voorkomen, bestrijden en beheersen.

“Soms hebben bedrijven legitieme redenen om alternatieve maatregelen te treffen. Bijvoorbeeld omdat de originele maatregel te kostbaar is of niet past bij hun specifieke omstandigheden. Of omdat de situatie historisch anders is gegroeid omdat ze juist gebruikmaken van innovatievere methoden”, zegt Alwin van Aggelen, de zelfstandig risicomanagementconsultant die betrokken was bij het schrijven van de handreiking.

Stroomschema

Alternatieve oplossingen zijn toegestaan zolang deze gelijkwaardig zijn, aldus hoofdstuk 8 van iedere PGS. Van Aggelen: “Maar het begrip gelijkwaardigheid wordt niet voldoende toegelicht. Dat zorgt voor discussies tussen bedrijven en de overheidsdiensten die toezicht houden en vergunningen verlenen. Deze nieuwe handreiking is een hulpmiddel voor beide partijen om in bestaande en nieuwe situaties gelijkwaardigheid te kunnen vaststellen.”

De handreiking bevat een stroomschema, dat bedrijven helpt om de gelijkwaardigheid van hun alternatieve maatregel systematisch te onderbouwen en aan te tonen. “Het is een routekaart, een logisch beslisdokument. Het begint met de vraag of de alternatieve maatregel gericht is op hetzelfde doel. Volgende vraag is of het hetzelfde type maatregel is: technisch of organisatorisch? Het uitgangspunt is dat hoe meer de alternatieve maatregel afwijkt van het origineel, hoe meer eisen er worden gesteld aan de onderbouwing, bewijslast en verificatie, soms ook door een onafhankelijk deskundige. Als er te veel wordt afgeweken, is gelijkwaardigheid in principe niet mogelijk. Uiteindelijk gaat het erom dat de alternatieve maatregel dezelfde mate van risicoreductie oplevert als het origineel, en liefst meer.”

Dossier vormen

Dat het alternatief minimaal dezelfde bescherming biedt voor mens, milieu en brandveiligheid, moeten bedrijven zelf onderbouwen. Van Aggelen adviseert hier tijdig over na te denken en alle gegevens te documenteren. “Vorm een dossier. Dat ligt dan klaar voor het moment dat de Arbeidsinspectie langskomt of er onverhoopt een ongeval plaatsvindt. Dit dossier kun je ook overleggen tijdens het vooroverleg

ROGER SLEGT, INDUSTRIE:

‘Duidelijkheid voor bedrijfsleven én overheid’

“Soms is een alternatieve oplossing kosten-effectiever of simpelweg beter dan de voorgeschreven maatregel. Tot nu toe ontbraken concrete afspraken over wat gelijkwaardigheid is. Dat leidde tot uiteenlopende interpretaties en discussies met de verschillende inspectiediensten. Daarom is het goed dat de handreiking duidelijkheid biedt, zowel aan het bedrijfsleven als aan de overheid.

Het stroomschema en de toelichting daarop laten zien hoe je als bedrijf kunt onderbouwen dat jouw alternatief gelijkwaardig is. Zeker het midden- en kleinbedrijf heeft hier baat bij. Grote bedrijven hebben immers vaker zelf de benodigde specialistische kennis en kunde in huis. De inspecties op hun beurt weten nu hoe zij aanvragen moeten toetsen. Dit zorgt voor een gestructureerder – en dus beter – gesprek tussen overheid en bedrijfsleven. Bedrijven kunnen hun geld, tijd en energie maar één keer besteden. De veiligheid is ermee gebaat als dit op de meest doelmatige manier gebeurt.”

SJOERD POST, DCMR MILIEUDIENST RIJNSMOND:

‘Grotere kans op acceptatie’

“Tijdens een vergunningaanvraag of melding vragen bedrijven in afwijking van de PGS soms een alternatieve gelijkwaardige maatregel aan. Het bevoegde gezag kan deze vervolgens wel of niet aanvaarden. Op deze manier wordt vooraf de discussie gevoerd over de gelijkwaardigheid van een maatregel. Maar niet alle diensten hebben de mogelijkheid om de maatregelen vooraf te beoordelen. Dit geeft een mate van onzekerheid over de toepasbaarheid van een alternatieve maatregel. De handreiking beoogt om op een zo uniform mogelijke manier de gelijkwaardigheid van een alternatieve maatregel uit de PGS te onderbouwen. Door het toepassen van de structuur en het schema wordt de kans op de acceptatie van een alternatieve gelijkwaardige maatregel vergroot.”

met overheden over meldingen of vergunningaanvragen op het gebied van omgevingsveiligheid.”

Even terug naar de praktijkvoorbeelden. Het bedrijf met de weegschaal moet aantonen dat dit een even betrouwbare methode is om overvullen te voorkomen, betoogt Van Aggelen. “Gaaf er altijd hetzelfde product in de tank? Wat als een monteur een gereedschapskist op de weegschaal laat staan? Leg dat soort zaken maar uit. En het bedrijf met de automatische magazijnsystemen moet uitleggen dat dit aanrijdingen van de stellingen minstens zo effectief tegengaat. Daarbij hoort ook antwoord op een vraag als: fysieke beveiliging staat er altijd, maar hoe zit het met eventuele storingen in het automatische systeem? Overigens worden in de nieuwe versie van PGS 15 deze magazijnsystemen waarschijnlijk expliciet opgenomen als gelijkwaardig alternatief. Dit is voortschrijdend inzicht; de PGS'en worden om de vijf jaar geactualiseerd, maar in de tussentijd komen er natuurlijk steeds nieuwe technieken beschikbaar.”

Verwarring

Van Aggelen merkt dat er vaak verwarring is tussen de termen 'gelijkwaardigheid', 'gemotiveerd afwijken' en het 'redelijkerwijs'-principe.

“De PGS beschrijft doelen, scenario's en maatregelen die 80 procent van de gevallen afdekken. Deze drie begrippen komen met name voor bij de resterende 20 procent – waar de omstandigheden net iets anders zijn dan we in gedachten hadden bij het schrijven van de PGS.”

Hij hoopt dat de handreiking helpt om ook hier helderheid te scheppen.

“Bij gemotiveerd afwijken wordt in een specifieke situatie een hoger of lager veiligheidsniveau geaccepteerd. Dan neemt een bedrijf een bepaalde PGS-maatregel niet, maar biedt ook geen alternatief aan. Bijvoorbeeld omdat dit gewoonweg niet mogelijk is. Denk aan een bedrijf dat een hek moet hebben om vandalisme en sabotage tegen te gaan, maar waar de opslaglocatie grenst aan het water. Het redelijkerwijs-principe houdt in dat een bedrijf een maatregel in redelijkheid niet hoeft te nemen, omdat de veiligheidswinst niet opweegt tegen de kosten.”

Stevige discussies

Net als de PGS-richtlijnen zelf is de handreiking vastgesteld door bedrijfsleven en overheid samen. Aan tafel zaten veiligheidsregio's, omgevingsdiensten, de brandweer, de Arbeidsinspectie, grote bedrijven en brancheorganisaties, zoals de VVVF. Af en toe waren er stevige discussies, blikst Van Aggelen terug. “Zo schrijft de Arbowetgeving voor dat een technische maatregel vóór een organisatorische maatregel gaat. De Arbeidsinspectie leidt daaruit af dat technische maatregelen niet mogen worden vervangen door organisatorische. Het bedrijfsleven daarentegen interpreteert het anders en zegt dat de voorkeur weliswaar uitgaat naar technische maatregelen, maar dat dit niet verplicht is. Over deze kwestie lopen verschillende rechtszaken.”

Hoe dan ook gaan de betrokken overheidsdiensten de handreiking gebruiken om te beoordelen of een alternatieve maatregel gelijkwaardig is. “We hebben gelijkwaardigheid concreet gemaakt en de beoordelingscriteria vastgelegd. Dit maakt het oordeel minder afhankelijk van de individuele inspecteur en het individuele bedrijf. Het gesprek kan voortaan worden gevoerd op basis van de inhoud – en dat is een stap voorwaarts.”

RENÉ VAN DORT, ARBEIDSINSPECTIE:

‘Arbeidsomstandighedenwet blijft leidend’

“De werkgever is verantwoordelijk voor de veiligheid en gezondheid van zijn werknemers. Daarbij hoort dat een alternatieve gelijkwaardige maatregel de werknemers minstens zo goed beschermt als de oorspronkelijke PGS-maatregel. Bij het toezicht en ongevalsonderzoek zal de Arbeidsinspectie de gelijkwaardigheid van alternatieve maatregelen beoordelen. Hierbij toetst de inspecteur aan de Arbeidsomstandighedenwet. Deze wet blijft altijd leidend ten opzichte van de Handreiking Gelijkwaardigheid.

Het is belangrijk dat werkgevers zich realiseren dat de Arbeidsomstandighedenwet een ander beoordelingskader voorstaat dan de Omgevingswet en de Wet Veiligheidsregio's. Voor maatregelen die naast bescherming van het milieu ook bescherming bieden aan werknemers, moeten zij ook de gelijkwaardigheid ten opzichte van arbeidsomstandigheden beoordelen. In de Handreiking worden deze verschillen toegelicht.”

MAXIMUM RESOURCE CONSERVATION – TESTED SAFETY

SCHÜTZ
GREEN LAYER
HIGH-QUALITY RECYCLED PLASTIC

WITH OPTIONAL
UN APPROVAL

4 – 10 MAY 2023
DÜSSELDORF
HALL 10
BOOTH D22|E34

SCHÜTZ GREEN LAYER is our eco-friendly, next-generation packaging.

Only high-quality SCHÜTZ recyclate from our own global recycling programme is used to make the middle layer of the inner bottle, increasing the proportion of recycled plastic to as much as 68 %. This allows us to conserve natural resources and further improve the CO₂ footprint of our packaging. Naturally, you can depend on the customary high quality and safety you expect from SCHÜTZ: our GREEN LAYER ECOBULK and PE drums are optionally tested and approved for use in the hazardous goods sector.

Find out more at www.schuetz-packaging.net

SCHÜTZ (Benelux) B.V.
Westelijke Randweg 23
Haven 0413
NL-4791 RT Klundert
Telefoon +31 168 334 600
info1benelux@schuetz.net
www.schuetz.net/benelux

Evaluatie als input voor bezinning

Jolanda Neeft, projectleider wetgeving bij de VVVF, zit sinds 2021 namens Mengend Nederland/het bedrijfsleven in de PGS-programmaraad, de sturende raad van alle PGS-teams. Aanleiding voor haar was het ongenoegen van industrievertegenwoordigers in de PGS-teams bij non-consensuspunten. Bij de totstandkoming van een PGS zijn veel verschillende partijen betrokken, zoals de Arbeidsinspectie, brandweer, omgevingsdiensten, industrievertegenwoordigers, en anderen. Als de visies in de PGS-teams haaks op elkaar stonden, bleek het erg lastig om met alle betrokkenen toch tot een oplossing te komen.

Meerdere partijen signaleerden dit struikelblok, reden voor een evaluatie in 2020 en 2021. De eindrapportage van de evaluatie leidde tot een aantal projecten om het PGS-proces te verbeteren. Met name over bestaande situaties bleek er veel discussie binnen de PGS-teams te zijn. Eén van de acties was het Project Gelijkwaardigheid waarin verschillende partijen zoals de Arbeidsinspectie onder voorzitterschap van Jolanda Neeft, hebben gewerkt aan de Handreiking Gelijkwaardigheid. "In het project hebben alle deelnemers zich constructief ingezet. Dat leidde soms tot pittige discussies, maar ook tot een mooi resultaat wat veel toegevoegde waarde heeft voor industrie en overheden", aldus Neeft.

Tijdpad

Omdat de Handreiking Gelijkwaardigheid een informatief document is, hoeft er geen openbare consultatie plaats te vinden. Op dit moment worden de laatste puntjes op de 'i' gezet en de achterbannen geïnformeerd. De officiële publicatie vindt naar verwachting rond de zomer plaats. Daarna worden waarschijnlijk alle bestaande PGS'en aangepast. Dat betekent onder meer dat de hoofdstukken 8 in alle PGS'en worden vereenvoudigd.

FRANK LELIEVELD, VEILIGHEIDSREGIO
ROTTERDAM-RIJNSMOND:

'Tijdwinst en minder frustratie'

"De handreiking helpt bedrijven om vooraf te beoordelen of een verzoek om gelijkwaardigheid enige kans van slagen heeft en de juiste argumenten op papier te zetten. De overheid op haar beurt wordt geholpen om de juiste discussies te voeren en goed te beargumenteren waarom een gekozen oplossing wel of niet gelijkwaardig wordt geacht. Dit leidt tot gerichtere, efficiëntere discussies, tijdswinst, minder frustratie aan beide zijden en een helder, goed beargumenteerd eindresultaat.

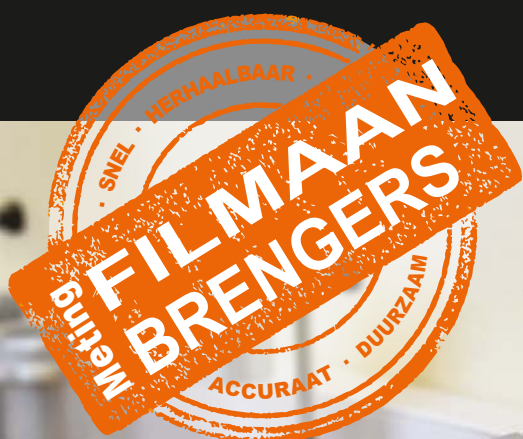
Voor ons als brandweer en Veiligheidsregio zijn inspecties doorgaans een veel te laat moment om het over gelijkwaardigheid te hebben. Wil een bedrijf een activiteit ontplooiën waarvoor een vergunning nodig is en schrijft de PGS net niet passende maatregelen voor? Dan is het verstandig dit al vroeg in de procedure voor een Omgevingsvergunning aan te kaarten bij de Omgevingsdienst. Zij zullen dan de Veiligheidsregio vragen te adviseren. De handreiking helpt het bedrijf, Omgevingsdienst én Veiligheidsregio om dan de juiste gesprekken te voeren vóór de aanvraag definitief wordt ingediend."

Eigen rol

"De Omgevingswet en het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) zullen hierin wat veranderen voor meldingsplichtige bedrijven. In het Bal staat dat gelijkwaardigheid in veel gevallen gemeld mag worden. Het bevoegd gezag hoeft dan dus niet vooraf een oordeel te geven en zal dit pas tijdens inspecties doen. In beide situaties zien wij de handreiking als nuttige tool om gelijkwaardigheid te beoordelen. Brandweer Nederland en het Landelijk ExpertiseCentrum Industriële Veiligheid (LEC-IV) zullen dan ook zeker het gebruik ervan onder onze collega's promoten.

Ik zou vooral willen zeggen: gebruik de handreiking! Zowel bedrijfsleven als overheid zijn daarbij gebaat. Bedenk wel dat iedere overheidspartij een eigen rol heeft en een ander belang vertegenwoordigt. Zorgt een oplossing ervoor dat de kans op een incident verlaagd wordt, dan zullen overheidspartijen daar blij mee zijn. Maar als maatregelen rond incidentbestrijding uit de PGS worden ingeperkt, dan worden wij daar minder vrolijk van. En een oplossing waarbij personeel moet ingrijpen bij een incident kan voor omgevingsveiligheid misschien best acceptabel zijn, maar de alternatieve maatregel moet de gezondheid en veiligheid van het personeel wel op minimaal hetzelfde niveau beschermen. Neem al deze aspecten in ogenschouw bij het bepalen van gelijkwaardigheid. En zorg dat je als bedrijf en overheid elkaar daarin weet te vinden."

elcometer®

Maak consistente en
reproduceerbare coating
monsters met de **Elcometer 4340**
gemotoriseerde film applicator

elcometer.com